

VYSOKÉ VOJENSKÉ ZDRAVOTNICKÉ ŠKOLSTVÍ VE FRANCII

Ve dnech 8.-13. června 1992 uskutečnili příslušníci VLA v Hradci Králové, plk. MUDr. S. Konštacký a plk. MUDr. L. Klenka, služební cestu do Francie (Paříž, Lyon). Účelem cesty bylo seznámit se se systémem vzdělávání lékařů a farmaceutů francouzské armády a na základě získaných poznatků zvážit možnosti případné spolupráce mezi vysokými vojenskými lékařskými školami ve Francii a ČSFR.

Francouzské vojenské vysoké zdravotnické školství realizuje systém vzdělávání vojenských lékařů a farmaceutů v podstatě stejným způsobem, jakým je prováděn v ČSFR. Základem je studium studentů lékařských a farmaceutických oborů na civilních fakultách, které zabezpečují odbornou část vzdělávání. Vojenské zdravotnické školství zabezpečuje jejich vojenský výcvik a vojenskoodborné vzdělávání. K vysvětlení systému je nutné se seznámit s civilním systémem vzdělávání lékařů ve Francii:

Přijímací zkoušky na civilní vysoké lékařské školy se neprovádějí, přijímání jsou všichni uchazeči (přijímací zkoušky se považují za popření práva občanů na studium). Po prvním ročníku jsou studenti velmi náročně přezkoušeni a ze studia odchází kolem 60 % neúspěšných studentů.

Vzdělávání lékařů probíhá ve 3 stupních ("etages"). I. stupeň, který trvá 2 roky, zahrnuje výuku teoretických a preklinických předmětů. II. stupeň (3.-6. ročník studia) obsahuje v podstatě praktickou výuku na určených klinických pracovištích. Po ukončení II. stupni (ukonče-

ném 6. ročníku) následuje výběrové řízení. Na základě jeho výsledků jsou studenti zařazováni do jednotlivých specializačních oborů a pokračují ve studiu (III. stupeň) s rozdílnou délkou studia podle určené specializace. Např. studium praktického lékaře trvá 2 roky, celková doba studia tedy činí 8 let. Studium neurochirurga ve III. stupni trvá 5 let, celková doba studia je tedy 11 let. Absolvent školy promuje až po ukončení III. stupně, je však způsobilý k samostatnému výkonu povolání v určeném specializačním oboru a nemusí již absolvovat atestační zkoušky. S výjimkou vojenských studentů však absolvent lékařské fakulty nemůže již nikdy změnit svůj specializační obor.

Studium oboru farmacie je rovněž děleno na stupně a trvá 6 let.

Vojenská zdravotnická služba francouzské armády připravuje svoje vysokoškolsky vzdělané odborníky v souladu s civilními předpisy - zčásti doplňuje jejich odborné vzdělávání, zabezpečuje vojenský výcvik a vojenskoodbornou výuku. Zdravotnická služba francouzské armády disponuje pro I. a II. stupeň studia školami v Lyonu (ÉCOLE DU SERVICE DE SANTÉ DES ARMÉES DE LYON BRON) a v Toulouse. Na rozdíl od civilního školství jsou prováděny přijímací pohovory (výběrová řízení), které organizují uvedené školy v určených střediscích na území celé Francie, ne tedy přímo ve školách. Přijímací pohovory úspěšně absolvuje pouze 8,5 % přihlášených uchazečů a 2,5 procenta uchazeček o studium.

Vysoká vojenská zdravotnická škola v Lyonu je velmi

dobře vybavena po stránce stavebně ubytovací. Ubytování studentů je zabezpečeno ve zcela nových budovách po 2 osobách v jedné místnosti s odpovídajícím komfortem. K dispozici je rozsáhlý sportovní areál s tenisovými, volejbalovými, fotbalovými hřišti, halami, bazénem apod. Sportovní zařízení je studentům i stálému stavu přístupné 24 hodin denně. V jídelnách jsou studenti obsluhováni u stolů, což má podle mínění francouzského velení školy velký vliv na jejich výchovu k hrdosti vojenského vysokoškolsky vzdělaného profesionála. Vybavení školy výpočetní technikou a knihovnickými službami je v porovnání s VLA v Hradci Králové na nesrovnatelně podprůměrné úrovni (mimo vybavení kopírovacími přístroji) a totéž lze konstatovat i o civilní univerzitě v porovnání s lékařskou fakultou UK v Hradci Králové.

Součástí vysoké školy v Lyonu je nemocnice polního typu organizací a vybavením odpovídající zčásti naší CHPPN, vybavená navíc 2 vrtulníky typu Alouette. Nemocnice slouží jako polní pohyblivé zdravotnické zařízení nasazované v době míru při katastrofách. Nemocnice má 2 chirurgická oddělení, 2 interní oddělení, laboratoře, lékárnu, velitelství a zabezpečující provozy. Je nasazována na příkaz vlády, např. při zemětřeseních v Nikaragui apod. Škola zabezpečuje obměnu léků a zdravotnického materiálu v soupravách, výcvik personálu a povolávání pracovníků nemocnice. Personál je svoláván z území celé Francie. Pracovníci jsou civilní i vojenské osoby.

Vojenští studenti jsou podobně jako v ČSFR zároveň řádnými studenty civilních lékařských a farmaceutických fakult univerzity v Lyonu. Výuky na civilních fakultách se zúčastňují ve stejném rozsahu jako jejich civilní kolegové, jsou však povinni nosit vojenský stejnokroj. Vojenská škola dbá o jejich samostatné studium, přezkoušuje jejich znalosti, které vyžaduje civilní lékařská fakulta. Zvláštní pozornost je věnována 1. ročníku, ke kterému jsou přiděleni lékaři-aspiranti vykonávající základní službu. Tito lékaři jsou ve funkcích učitelů a denně přezkoušují studenty z jejich znalostí. Výsledkem je podstatně vyšší úspěšnost vojenských studentů při zkouškách v závěru 1. ročníku v porovnání s jejich civilními kolegy.

Režim života studentů je nesrovnatelně náročnější než v ČSFR. Vzhledem k náročnosti studia jsou v 1. ročníku vycházky spíše výjimkou, volno k opuštění posádky se neuděluje ani v době vánočních svátků. Pracovní doba studentů je organizována od 9.00 do 23.00 hodin (včetně studia na civilní škole). Povinné praxe v nemocnicích a jiných zdravotnických zařízeních studenti vykonávají v době prázdnin, prázdniny v našem pojetí vlastně neznají. Vojenskoodborná výuka je organizována následovně:

1. ročník

- základní vojenský výcvik před zahájením výuky na lékařské fakultě

- celoročně vojenskoodborná příprava orientovaná na problematiku výkonu funkce sběrače raněných

2. ročník

- zdokonalování znalostí a dovedností z prvního ročníku - po ukončení ročníku stáž u určeného vojenského útvaru ve funkci "pozorovatele", tj. nemá odpovědnost, pouze se učí (3 týdny)

3. ročník

- vojenskoodborná příprava orientovaná na výkon funkce zdravotníka

- po ukončení ročníku 3týdenní ošetrovatelská praxe ve vojenském zdravotnickém zařízení

- v závěru důstojnické zkoušky.

Vyšší ročníky - podle výběru doplňující vojenskoodborná příprava v oborech hygiena, epidemiologie, sportovní lékařství nebo medicína katastrof. Studium některého z uvedených oborů je povinné a probíhá nezávisle na studijním plánu civilní lékařské fakulty. Od příštího roku bude povinně vyučován předmět tropická medicína. Obor medicína katastrof se vyučuje i pro civilní hasiče a záchranáře celé Francie. Dalšími předměty jsou cizí jazyky, informatika a výpočetní technika. Zvláštní pozornost je věnována studiu sportovního lékařství.

Uvedené pedagogické aktivity nejsou prováděny pouze pedagogickým sborem školy, do výuky jsou intenzivně zapojeni lékaři vojenské nemocnice v Marseille, sportovní lékaři centra výzkumu v Grenoble apod.

III. stupeň studia je pro vojenské studenty povinný v délce 2 let. Provádí se mimo školu v Lyonu v aplikačních školách, které jsou zřízeny zvlášť pro pozemní vojsko (Paříž), letectvo (Paříž), námořnictvo (Toulon) a námořní pěchotu (Marseille).

Aplikační škola pro pozemní vojsko je umístěna v Paříži (Val de Grace) a je zřízena na bázi velmi moderní a dobře vybavené vojenské nemocnice. Ke škole patří i důležitá historická památka - palác Anny Rakouské, na jehož údržbu je francouzskou armádou věnováno kolem 16 000 000 franků ročně (další náklady hradí ministerstvo kultury). Zástupce velitele školy pro týl je současně kaplanem kostela bývalého kláštera a hlavním restaurátorem. V prostorách paláce je budováno muzeum vojenské zdravotnické služby.

Učební program III. stupně odpovídá našemu praktickému výcviku lékařů ve vojenských nemocnicích.

Po absolvování III. stupně studia na některé z aplikačních škol studenti vykonají závěrečnou zkoušku na univerzitě v Lyonu a získávají lékařský diplom. Studium lékaře tedy trvá celkem 8 let (ČSFR 8,5 roku). Studium farmacie je dvoustupňové a trvá 6 let. Všichni absolventi jsou bez výjimky zařazeni k vojskům. Padesát procent lékařů je určeno pro službu ve vojenských posádkách (na lodích) mimo území Francie, dalších 18 % pro službu v "cizím zámoří", většinou bývalých francouzských koloniích, dále válka v Perském zálivu apod. Po minimálně v dvouleté službě se mohou nejlepší absolventi znovu přihlásit ke studiu na lékařské fakultě a absolvovat III. stupeň ve vybraných oborech. Potom jsou zařazováni jako odborní lékaři vojenských zdravotnických zařízení. Další možností je absolvování asistentského studia na škole zdravotnické služby letectva (tříleté studium - i pro cizince). Tato škola má 14 profesorů, 5 odborných asistentů a 14 externích profesorů. Ve velení této školy jsou 3 generálové, přestože tato škola je pouze obdobou našeho Ústavu leteckého zdravotnictví. Diplom absolventům vydává ministerstvo obrany.

Vojenští studenti jsou od počátku studia ve všech jeho stupních hodnoceni bodovacím systémem. Boduje se vojenský výcvik, vojenskoodborná příprava, studium na lékařské fakultě, absolvování nepovinných předmětů apod. Počet získaných bodů rozhoduje o jejich budoucím

zařazení k útvarům, o možnostech dalšího vzdělávání a jejich případného zařazení na odborná místa. Od prvního dne si tedy budují studenti svoji budoucí kariéru.

Platové podmínky studentů jsou velmi dobré. Do absolvování důstojnických zkoušek činí jejich plat 2 800 franků, po zkouškách více než 7 800 franků. V případě, že student zanechá studia nebo je vyloučen, platí za každý rok studia 80 000 franků a je bez ohledu na délku studia nebo dosaženou hodnost povinen absolvovat celou vojenskou základní službu. Největší odchodovost je v závěru 1.

ročníku (až 40 %), v průběhu dalšího studia je odchodovost prakticky nulová.

Na vojenských vysokých zdravotnických školách se neprovádí vědeckovýzkumná činnost, školy jsou zaměřeny pouze na odbornou přípravu a výchovu.

Veškeré vysoké vojenské zdravotnické školství je podřízeno náčelníku zdravotnické správy ministerstva obrany.

Plk. MUDr. Stanislav Konšťacký,
plk. MUDr. Luděk Klenka
VLA JEP Hradec Králové